

ŠACHY, FREUD A HUMOR

„Vtip je zdrojem slasti,“ konstatoval již dávno Sigmund Freud. Narozdíl od jiných cest k ní, nevyvěrá tato z těla, ale ze slov či z obrázků. Ve své pozoruhodné studii o vtipu uvedl Freud o vtipu, komice a humoru několik přesných postřehů.

„Ve veselé náladě dokáže asi většina lidí dělat žerty; schopnost vytvářet vtipy se vyskytuje pouze u mála osob nezávisle na náladě.“

„Vtip je nejsociálnější ze všech duševních výkonů směřujících k zisku slasti.“

„Sen je stále ještě, byť k nepoznatelnosti proměněné přání; vtip je rozvinutá hra.“

Ano! Ne každý umí nakreslit hezký vtip, který pobaví přátele, známé, ale i zcela neznámé návštěvníky výstavy či čtenáře časopisů a knih. A smích je jistě úlevná a veskrze pozitivní emoce, přinášející potěšení, uzdravující a prodlužující život.

U šachů už to není tak zřejmé. Škoda že je psychoanalytik Freud nezkoumal. Často se zdá, že tahat figury po šedesáti čtyřech polích může kde kdo a že jde o činnost spíše asociální než sociální. Šachista, který sám dlouhé hodiny hloubá nad nějakou pozicí, který má před sebou šachovnici a hraje na ní bez soupeře, to není karikatura. Stejně tak mlčenlivá dvojice v dobře se bavící hospodě, která nemluví nejen s nikým okolo, ale ani sama se sebou, a jen posunuje dřevěné figurky, není výjimkou z pojmu šachisté, ale pravidlem.

Přesto i hra králů, jak šachům rádi říkáme, přináší chvíle vytržení, štěstí a slasti a dává dohromady lidi, kteří by se jinak sotva dali do řeči. Mluví spolu většinu času kódovou řečí – e4, e5, f4, exf4... - která jen pro zasvěcence svůj smysl má.

Kreslený humor na téma šachy nabízí šachistům další zdroj radosti a potěšení. A není k tomu třeba druhého porazit.

„Neboť euforie, které se
snažíme vtipem, komikou a humo-
rem dosáhnout, není než náladou životního
údobí, v němž jsme mohli uhradit svou psychic-
kou práci nepatrným vynaložením energie, náladou
našeho dětství, kdy jsme komično neznali, vtipu nebyli
schopni a humor nepotřebovali, abychom byli šťastni,“
končí Freud svoji knihu Vtip a jeho vztah k nevědomí.

Dopřejte si pár šťastných chvil s kresleným šachovým
humorem. Už nejsme děti, my už ho potřebujeme,
abychom byli šťastni.

Pavel Matocha